
Spoštovane bralke in bralci!

Takšnega poletja že dolgo nismo imeli! Ne le, da nas je v Sloveniji grela sonce, kot že dolgo ne, tudi tolikšna bera člankov in ostalih prispevkov v naši reviji se čez poletje že dolgo ni nabrala. V naši tretji letošnji številki najprej predstavljamo članek Andreja Sotlarja in Bernarde Tominc, ki predstavljata rezultate raziskave o zaznavi deklarativnih virov ogrožanja slovenske nacionalne varnosti. Preverila sta, v kolikšni meri se viri ogrožanja, ki jih je slovenska politična elita zapisala v Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti RS, skladajo z zaznavami prebivalcev. Ugotavljata, da je gospodarska in finančna kriza krepko potrkala na vrata slovenskih domov, saj so respondenti tako na nacionalni kot globalni ravni kot najbolj ogrožajoče izpostavljali societalne dejavnike (finančno in gospodarsko krizo, socialna tveganja, brezposelnost in revščino, pa tudi slabo delovanje države in javnih služb, korupcijo in finančne prevare), medtem ko terorizem in vojaške grožnje, tako kot že ves čas obstoja samostojne Slovenije, za povprečnega prebivalca ne predstavljajo realne grožnje.

Avtorji naslednjega prispevka Gorazd Meško, Jerneja Šifrer in Ljubo Vošnjak so tudi proučevali ogroženost prebivalstva, in sicer so merili strah pred kriminaliteto v mestnih in vaških okoljih v Sloveniji. Med najbolj zanimivimi ugotovitvami lahko izločimo tisto, ki pravi, da se respondenti mestnega okolja, ki so že bili viktimizirani, počutijo manj ogrožene, da resnost kaznivega dejanja nima največjega vpliva na strah Slovencev in da ima največji vpliv na strah pred kriminaliteto tatvina, ne pa na primer fizično nasilje, kot bi morda pričakovali. Naj ta članek predstavlja tudi povabilo in uvod v tematsko številko revije Varstvoslovje 2012/4, ki bo v celoti posvečena strahu pred kriminaliteto v jugovzhodni Evropi.

Specifična, zelo tragična oblika kriminalitete je trgovina z ljudmi in z njo povezana neformalna (siva) ekonomija. Prispevek o njej je nastal kot plod programa študentske mobilnosti Erasmus, saj je Lea Drobniak del svojih študijskih obveznosti na magistrskem študiju opravila na univerzi v Gentu in skupaj s svojim mentorjem Bojanom Dobovškom preučila vzroke, značilnosti in razsežnosti pojava na primeru Belgije. Avtorja ugotavljata, da javnost trgovino z ljudmi pogosto še vedno smatra zgolj kot problematiko spolnega izkoriščanja, vendar gre za zelo razširjeno dejavnost organizirane kriminalitete, ki zajema različne oblike izkoriščanja, ki potisnejo ljudi v obliko sodobnega suženjstva.

Da turizem ne prinaša zgolj blagodejnih učinkov za dušo in telo turistov ter nacionalna gospodarstva, ampak da gre za tako veliko in pomembno dejavnost, da ta vpliva tudi na dinamiko varnosti, dokazujejo Teodora Ivanuša, Maja Lesjak, Magdalena Roša in Iztok Podbregar. Avtorji ugotavljajo, da posameznikova potreba po varnosti pride do pravega izraza na turističnih potovanjih v tujini, torej v mednarodnem varnostnem okolju, še posebej ob pojavi krizne situacije, saj se takrat v največji meri izpostavi ranljivost turizma in ogroženost turistov (tudi na takšne situacije nas je letošnje vroče poletje navadilo, saj so uničujoči požari

divjali po celem Sredozemlju), zato menijo, da je ključnega pomena vzpostavitev ustreznega sistema kriznega menedžmenta (tudi) v turizmu.

Pogosto se sprašujemo, kdo naj bi bil tisti, ki naj bi za našo varnost in zaščito naših interesov najprej poskrbel ter po navadi s prstom kažemo na državo. Pa je res tako? Naj ne zveni preveč svetopisemsko, če rečemo, da smo za svojo varnost najbolj odgovorni sami in da lahko sami tudi največ naredimo za zaščito svojih interesov. Če pri tem poiščemo strokovno pomoč, pač toliko bolje. To nas pripelje do vloge detektiva v sodobni družbi. Zanj se je v javnosti prijela stigma, da »hodi po robu«, torej da počne nekaj kar naj bi bilo v prvi vrsti (če sploh) v pristojnosti policije, tožilstva in sodstva. Še posebej smo občutljivi, kadar nam kdorkoli poseže v našo zasebnost, država ali zasebnik, zato sta Andrej Sotlar in Janko Trivunović raziskala, kako je z varstvom zasebnosti, ko se je »lotijo« detektivi. Še posebej sta se posvetila analizi detektivovih upravičenj, kot jih določa novi zakon o detektivski dejavnosti iz leta 2011. Upamo, da bodo njune ugotovitve v pomoč detektivom, njihovim strankam ter seveda nadzornikom detektivske dejavnosti. Počasi bi bil že čas, da nam razvoja detektivske dejavnosti ne bi več toliko krojila sodna praksa, ampak predvsem jasno postavljena pravila, ki bi jih vsi udeleženi vsaj poskusili razumeti na enak način.

Zadnja dva prispevka se dopolnjujeta in prav lepo je videti, kako narašča nabor člankov, ki se ukvarjajo z informacijsko varnostjo, torej tistim področjem, ki ga Fakulteta za varnostne vede v zadnjih letih pospešeno znanstveno-raziskovano in pedagoško razvija. Igor Bernik in Kaja Prislán predstavljata značilnosti in nevarnosti ene izmed oblik organizirane kibernetске kriminalitete, informacijskega bojevanja in njegov vpliv na slovenske organizacije. Ugotavljata, da informacijsko bojevanje predstavlja dejavnik tveganja za informacijsko varnost in poslovni uspeh organizacije, glavne grožnje pa izvirajo kar iz notranjega organizacijskega okolja, seveda ob dejstvu, da so organizacije vključene v globalni kibernetски prostor.

V naslednjem prispevku pa se Kaji Prislán pridružijo Branko Lobnikar, Blaž Markelj ter Emanuel Banutai in skupaj poskušajo ugotoviti, kakšna je sploh informacijskovarnostna ozaveščenost v javnih in zasebnih organizacijah v Sloveniji. V raziskavi ugotavljajo, da se preventivne aktivnosti še vedno v veliki meri nanašajo zgolj na usmerjene skupine znotraj organizacij, da je trenutno znanje zaposlenih o varnostni politiki pomanjkljivo, da pa obstaja zavedanje o prispevku informacijske varnosti k organizacijskemu uspehu ter da tudi zaposleni stremijo k dodatnemu izobraževanju na tem področju.

Številko zaključujejo poročila in recenzije. Tinkara Pavšič Mrevlje in Katja Eman tako poročata o dogajanju na sedmem kriminološkem simpoziju z naslovom »Pomen in vloga žrtve kriminalitete v luči sodobne kriminologije« (Stockholm, 2012), Miran Mitar, Igor Areh, Vanesa Islam in Matevž Bren so se podpisali pod poročilo z okrogle mize z naslovom »Poznavanje metod in metodologije kot vir kritičnega mišljenja«, ki je marca 2012 potekala na Fakulteti za varnostne vede, Katja Eman pa je prispevala recenzijo knjige Donald D. Liddicka, ki je leta 2011 pri založbi Praeger izdal knjigo z naslovom »Crimes against nature: Illegal industries and the global environment«.

Drage bralke in bralci, kot vidite, ob vsej tej zagnanosti naših piscev, tudi uvodnik ni mogel biti krajši. Zato nama preostane samo še, da vas povabiva k branju in da napoveva prihajajočo četrto, tematsko številko v angleškem jeziku.

Andrej Sotlar in Bojan Dobovšek
Urednika